NATALIA
PAPROCKA

BIBLIOGRAFIA POLSKICH PRZEKŁADÓW I ADAPTACJI FRANCUSKIEJ LITERATURY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WYDANYCH W LATACH 1918–2014

universitas

BIBLIOGRAFIA POLSKICH PRZEKŁADÓW I ADAPTACJI FRANCUSKIEJ LITERATURY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WYDANYCH W LATACH 1918–2014

NATALIA
PAPROCKA

BIBLIOGRAFIA POLSKICH PRZEKŁADÓW I ADAPTACJI FRANCUSKIEJ LITERATURY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WYDANYCH W LATACH 1918–2014

Kraków

Wydanie publikacji zostało dofinansowane
przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego

Bibliografia jest efektem realizacji projektu badawczego
nr 2012/05/B/HS2/04042 sfinansowanego ze środków
Narodowego Centrum Nauki

© Copyright by Natalia Paprocka and Towarzystwo Autorów
i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2018

ISBN 97883-242-3458-5
e-ISBN 97883-242-3362-5
TAiWPN UNIVERSITAS

Redaktor merytoryczny
dr Dorota Siwecka

Opracowanie redakcyjne
Ewelina Brodziak

Projekt okładki
Sepielak

www.universitas.com.pl

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA 7

1. Zakres 8
2. Zasięg chronologiczny i geograficzny 15
3. Źródła materiałów do bibliografii 15
4. Opis bibliograficzny 17
5. Układ 19
6. Indeksy 20

LITERATURA PRZEDMIOTU 23

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW 25

WYKAZ SKRÓTÓW NAZW WYDAWNICTW 27

BIBLIOGRAFIA POLSKICH PRZEKŁADÓW I ADAPTACJI FRANCUSKIEJ LITERATURY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WYDANYCH W LATACH 1918–2014 29

INDEKSY 325

Indeks autorski 325
Indeks serii wydawniczych 350
Indeks tytułowy 356

PRZEDMOWA[1]

Niniejsza bibliografia obejmuje polskie przekłady i adaptacje francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży wydane w formie zwartej w latach 1918–2014 w granicach państwa polskiego. Będące próbą retrospektywnego ukazania obecności francuskiej literatury dla młodych czytelników w Polsce zestawienie uwzględnia 1915 pozycji numerowanych[2], dobranych według uściślonych poniżej kryteriów, które wyznaczyły jego zakres i zasięgi.

---

[1] Niniejsza bibliografia stanowi podstawę analiz przedstawionych w wydanej równolegle monografii *Sto lat przekładów dla dzieci i młodzieży w Polsce. Francuska literatura dla młodych czytelników, jej polscy wydawcy i ich strategie (1918–2014)*, Kraków 2018. Ponieważ bibliografia i monografia opublikowane zostały w tym samym czasie jako dwie odrębne pozycje, mogące trafić do rąk zupełnie różnych czytelników, wiele uwag dotyczących sposobu gromadzenia i selekcji materiału zawarto zarówno we wstępie do monografii, jak i w niniejszej przedmowie (w punktach 1–3).

[2] Liczba opisów bibliograficznych nie jest zgodna z liczbą porządkową ze względu na to, że niektóre pozycje zostały odnalezione już po skomponowaniu bibliografii. Do ich oznaczenia zastosowano numer z dodatkowym wskaźnikiem literowym. Jedna pozycja została usunięta z wykazu.

1. ZAKRES

1.1. Sposób rozumienia pojęcia literatury

Pojęcie literatury w niniejszym spisie nie jest rozumiane szeroko, jako „ogół wypowiedzi utrwalonych w piśmie”[3], lecz wąsko, jako „literatura piękna, dział piśmiennictwa obejmujący wypowiedzi o dominującej funkcji estetycznej”[4]. Zestawienie obejmuje zatem zasadniczo przeznaczone dla młodych czytelników książki literackie[5] wraz z pograniczem. Tę grupę książek określa się też mianem literatury pięknej dla dzieci i młodzieży lub – zamiennie – beletrystyki dla dzieci i młodzieży, mimo że w literaturze „dorosłej” zakresy pojęć „literatura piękna” i „beletrystyka” nie w pełni się pokrywają lub wręcz pozostają względem siebie w opozycji (literatura wysokoartystyczna, wysoka, elitarna *versus* literatura masowa, niska, egalitarna).

W opracowywanym przez Bibliotekę Narodową roczniku „Ruch Wydawniczy w Liczbach” określenie „literatura piękna” jest stosowane w odniesieniu do przeznaczonych dla nastolatków „tekstów literackich” oraz w odniesieniu do publikacji dla dzieci, wśród których wyróżnia się „następujące podgrupy: literaturę piękną (książeczki obrazkowe, baśnie, bajki, proste opowiastki obyczajowe lub przygodowe dla przedszkolaków, powieści obyczajowe i przygodowe dla dzieci wczesnoszkolnych) i publikacje niebeletrystyczne (książki popularnonaukowe, a także książeczki do rysowania, wyklejania etc.)”[6]. Poza literaturą dziecięco-młodzieżową sytuowane są komiksy.

---

[3] *Encyklopedia PWN*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/literatura;3933197.html> (dostęp 1 stycznia 2018).

[4] Tamże.

[5] Za wyznaczniki literackości uznawane są: „fikcjonalność (twór wyobraźni), autoteliczność (posiadanie własnych, autonomicznych wartości) oraz artystyczność (zdolność wywoływania przeżyć estetycznych)”, *Słownik terminów literackich*, red. S. Sierotwiński, Wrocław i in. 1986, s. 294.

[6] O. Dawidowicz-Chymkowska, *Uwagi wstępne*, „Ruch Wydawniczy w Liczbach” 2013, nr LIX, s. 12.

Niniejsza bibliografia uwzględnia pozycje należące do tak właśnie pojmowanej literatury pięknej dla dzieci i młodzieży. Zestawienie obejmuje przede wszystkim powieści, opowiadania, bajki i baśnie oraz książki obrazkowe. Przeważająca większość pozycji ujętych w zestawieniu to proza, co może wynikać ze słabej pozycji poezji i dramatu we współczesnej francuskiej literaturze dla dzieci i młodzieży. Zaznaczyć jednak należy, że z uwagi na synkretyzm rodzajowo-gatunkowy, typowy dla literatury dla młodych czytelników, w szczególności tych najmłodszych, rozgraniczenie między rodzajami literackimi w wielu wypadkach nie jest możliwe ani celowe.

W przypadku utworów sytuujących się na pograniczu literatury fikcji i szeroko pojętej literatury popularnonaukowej decydująca była obecność elementów fikcji, narracji i fabuły.

W zestawieniu nie zostały ujęte książki popularnonaukowe ani przeznaczone dla najmłodszych słowniczki obrazkowe, komiksy, podręczniki szkolne zawierające utwory francuskie lub ich fragmenty, ani różnego rodzaju książki-kolorowanki, książki-wycinanki i książki z naklejkami.

1.2. Określenie adresu czytelniczego

W bibliografii uwzględniono zasadniczo te polskie wydania utworów francuskich, które do młodych czytelników kierowali ich polscy wydawcy. Linia podziału między literaturą dla dzieci i młodzieży a literaturą dla dorosłych została poprowadzona dość wysoko, dlatego w zestawieniu znajduje się również wiele pozycji sytuujących się w sferze pośredniej, obejmującej książki przeznaczone dla starszej młodzieży oraz dorosłych i przez obie te grupy czytane.

Główny zrąb bibliografii stanowią nienastręczające problemów przy klasyfikacji utwory, które zarówno we Francji, jak i w Polsce wydane zostały z tym samym dziecięco-młodzieżowym adresem czytelniczym. W przypadku rozbieżności dotyczących zamierzonego adresata w oryginale i w przekładzie decydujący był adresat polskiego przekładu. Gdy sposób wydania przez polskiego wydawcę nie wskazywał jednoznacznie na zamierzonego przez niego odbiorcę, decydujący był sposób, w jaki polscy specjaliści zajmujący się książką dla dzieci i młodzieży (badacze, pedagodzy, księgarze) postrzegali dany utwór w okresie jego publikacji. Informacji

na ten temat dostarczały przede wszystkim encyklopedie, słowniki i bibliografie literatury dla dzieci i młodzieży[7].

Warto jednak zauważyć, że sposób postrzegania twórczości poszczególnych pisarzy mógł zmieniać się w czasie. Przykładem są tu powieści historyczno-przygodowe Alexandre'a Dumasa, które w okresie międzywojennym uważano za książki dla dorosłych, a dopiero po drugiej wojnie światowej zaczęto je publikować również dla młodzieży, czego wyrazem było zamieszczenie ich w bibliografii książek dla młodych czytelników polecanych do bibliotek[8], a wkrótce potem – w ofercie Iskier, które były wówczas głównym wydawcą literatury dla młodzieży. Od tej pory powieści te funkcjonują równolegle w dwóch obiegach, młodzieżowym i „dorosłym". W niniejszym zestawieniu zarejestrowano tylko przekłady i adaptacje utworów Dumasa opublikowane po drugiej wojnie światowej.

1.3. Sposób rozumienia przymiotnika *francuska*

W bibliografii uwzględniono przekłady i adaptacje utworów, które powstały oryginalnie w języku francuskim i zostały wydane po raz pierwszy we Francji przez wydawców francuskich. Informacje te uzyskano na podstawie wskazanego przez wydawcę oryginału miejsca wydania, a w razie jego braku – na podstawie przynależności narodowej wydawnictwa. Jej określenie nie nastręczało problemów, z jednym wyjątkiem dotyczącym

---

[7] Np.: Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, *Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych przez komisję oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej przy MWRiOP w latach od 1923 do 1928*, Warszawa 1929; M. Gorzechowska, J. Ostromęcka, *Katalog podstawowy książek dla bibljotek powszechnych*, Warszawa 1922; S. Frycz, *Dzieci i Młodzież – Rodzice – Wychowawcy – Nauczyciele – Szkoła w zwierciadle literatury pięknej. Bibljografja polska*, Poznań 1931; *Książki dla bibliotek*, t. 2: *Literatura dla dzieci i młodzieży*, oprac. W. Dąbrowska, L. Opławska, K. Sekierycz, Warszawa 1959; *Mały słownik literatury dla dzieci i młodzieży*, red. K. Kuliczkowska, I. Słońska, Warszawa 1964; *Bibliografia literatury dla dzieci 1945–1960: przekłady, adaptacje*, oprac. A. Łasiewicka, F. Neubert, Warszawa 1971; *Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży 1918–1939. Literatura polska i przekłady*, oprac. B. Krassowska, A. Grefkowicz, Warszawa 1995; *Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej*, red. B. Tylicka, G. Leszczyński, Wrocław i in. 2002.

[8] *Książki dla bibliotek*, t. 2, dz. cyt.

specjalizującego się w produkcji masowej wydawnictwa Hemma. Zostało ono założone w Paryżu w 1956 roku przez Belga Alberta Jules'a Hemmelina i Francuza Jeana Mathieu w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jego nazwa składa się z pierwszych liter nazwisk obu założycieli. W publikowanych książkach wydawnictwo często nie wskazywało w ogóle miejsca wydania, a jeśli to robiło, to były to początkowo Paryż lub belgijskie Chevron w okolicach Liège, a w ostatnich dziesięcioleciach – wyłącznie to drugie. Siedzibą spółki nadal jednak pozostaje Paryż[9], wydawnictwo jest również klasyfikowane jako francuskie w najnowszym (i jak dotąd największym) francuskim słowniku literatury dla dzieci i młodzieży przez Michèle Piquard[10]. Dlatego ostatecznie ujęto w bibliografii liczne polskie przekłady książek opublikowanych pierwotnie przez to wydawnictwo.

Ponieważ o „francuskości" oryginału decydowało miejsce i język jego wydania, a nie narodowość autora, nie ujęto w głównym zestawieniu utworów mylnie przypisywanych francuskim autorom, których oryginały powstały jednak w innym języku i zostały wydane poza obszarem Francji. Dotyczy to na przykład powieści *D'Artagnan* Henry'ego Bedforda-Jonesa, ponieważ pierwotna wersja ukazała się w języku angielskim, czy też niektórych wydań bajek przypisanych mylnie Charles'owi Perraultowi.

Nie znalazły się w bibliografii również utwory pioniera współczesnej książki obrazkowej Tomiego Ungerera, Alzatczyka, którego pierwszym językiem był francuski. Uważany jest on przez wiele osób (zwłaszcza Francuzów) za artystę francuskiego, a różne francuskie instytucje kultury (np. Ambasada Francji, francuskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Europejskich) dofinansowały publikację przekładów jego książek w języku polskim. Jednak oryginały jego utworów ukazały się w języku angielskim w Stanach Zjednoczonych, gdzie Ungerer spędził część życia.

W zestawieniu znalazły się natomiast przekłady utworów autorów niefrancuskich, których wersje oryginalne w języku francuskim ukazały się we Francji. Wśród nich można wymienić utwory twórców belgijskich, np. Kitty Crowther, urodzonej w Brukseli pół Szwedki i pół Angielki z pochodzenia, laureatki prestiżowej Nagrody im. Astrid Lindgren, która pisze w języku francuskim i współpracuje z francuskim wydawnictwem L'École des loisirs. Podobna sytuacja dotyczy również innych artystów publikujących we Francji, np. pochodzącej z Rumunii Ramony Bădescu,

---

[9] Zob. <http://www.hemma.be/credits> (dostęp 1 stycznia 2018).

[10] M. Piquard, *Hemma*, w: *Dictionnaire du livre de jeunesse. La littérature d'enfance et de jeunesse en France*, red. I. Nières-Chevrel, J. Perrot, Paryż 2013, s. 459.

urodzonego w Szwajcarii Włocha Davide'a Calego czy żyjących we Francji Amerykanek Jennifer Yerkes i Stephanie Blake.

Zgodnie z kryterium uwzględniania przekładów, które pierwotnie powstały w języku francuskim i zostały **opublikowane** we Francji, nie ujęto w bibliografii również książki *Zagadkowa koperta listonosza Artura*. Jej tekst francuski napisał Gérard Moncomble, jednak książka nie miała pierwodruku we Francji. Polskie tłumaczenie powstało na podstawie wersji nieopublikowanej i ukazało się w Polsce w 2013 roku.

1.4. Adaptacje

Adaptacje przysporzyły wielu problemów przy klasyfikacji materiału. Część z nich wynikała z płynnych granic pojęcia przekładu, a część – z trudności ze wskazaniem oryginału w przypadku polskich wersji pozostających w relacji jednocześnie z dwoma tekstami obcojęzycznymi. Oba problemy czasem współwystępowały.

1.4.1. Adaptacje „jednostopniowe"

Relacja łącząca tekst w jednym języku z tekstem w drugim języku może mieć różny charakter, idący od stosunkowo ścisłej zależności (określanej tradycyjnie mianem „wierności") do luźnego nawiązania. Zazwyczaj, gdy związek ten jest najbardziej oczywisty / silny / bezpośredni, mowa o (wiernym) tłumaczeniu / przekładzie, gdy staje się mniej oczywisty / luźniejszy – o wolnym tłumaczeniu, adaptacji czy też przeróbce.

Równie płynna jest granica między adaptacją a swobodną inspiracją. Ten problem pojawiał się przede wszystkim w przypadku klasycznych bajek i baśni, głównie Perraulta, które – jak wszystkie utwory tego typu – mają tendencję do „odrywania się" od autora[11]. Powstawały i powstają coraz to nowsze ich wersje: skrócone, zmienione, zredukowane, wzbogacone o nowe wątki, ale też zupełnie nowe realizacje z wykorzystaniem znanych z utworów Perraulta motywów.

---

[11] M. Woźniak, *Jak to z* Kotem w butach *było. Baśnie Charles'a Perraulta w przekładzie i w adaptacji Hanny Januszewskiej*, „Przekładaniec" 2009, nr 22–23, s. 59–79.

Efektem takich działań mogą być utwory o różnej wartości literackiej i artystycznej. Po jednej stronie sytuują się na przykład pełne uroku, inspirowane francuskimi utworami ludowymi baśnie Natalii Gałczyńskiej (*Iv i Finetta*, 1963; niektóre utwory ze zbioru *Firoseta i czary*, 1975), twórcze transpozycje znanych bajek, przewrotnie wykorzystujące znane motywy (*Kopciuszek* Michała Rusinka i *Czerwony Kapturek* Joanny Olech wydane przez Jacka Santorskiego w 2005 roku w serii „Niebaśnie"), a także na nowo opowiedziane przez Grzegorza Kasdepkego i Jarosława Mikołajewskiego klasyczne bajki z „Kolekcji Dziecka" (wydawanej przez Agorę w latach 2005–2006). Samodzielny status tego rodzaju nowych utworów nie budzi wątpliwości.

Problem natomiast stanowią mniej lub bardziej wtórne przeróbki, w których baśniowe motywy są wielokrotnie „reutylizowane". Ponieważ jednak odczuwanie wartości literackiej i artystycznej jest subiektywne, autor każdego z tych utworów może utrzymywać, że tekstu wyjściowego nie „przerabiał" (co ma wydźwięk pejoratywny), lecz że się nim „inspirował" (co ma z kolei konotacje pozytywne).

Wobec braku możliwości rozróżnienia między (jeszcze) adaptacjami/przeróbkami i (już) inspiracjami zastosowano kryterium formalne i ujęto w zestawieniu te polskie wersje, w których wskazano na związek łączący je z francuskimi oryginałami poprzez zamieszczenie nazwiska autora oryginału na okładce lub stronie tytułowej (w tytule lub podtytule utworu, w jednym przypadku był to tytuł serii).

1.4.2. Adaptacje „dwustopniowe"

Problematyczna była również kwestia ewentualnego zakwalifikowania tych polskich przekładów, których podstawą były francuskie utwory związane (na zasadzie adaptacji, przeróbki, inspiracji) z innymi utworami, dającymi się określić mianem źródłowych. W przypadku w miarę dokładnych tłumaczeń w takiej sytuacji mowa jest o tłumaczeniu pośrednim, a za oryginał uważa się tekst pierwszy, źródłowy. Jednak w przypadku utworów będących luźnymi adaptacjami lub inspiracjami wskazanie oryginału staje się problematyczne, bo nie jest oczywiste, czy jest nim ów pierwotny utwór źródłowy czy też może raczej utwór z nim powiązany, stanowiący bezpośrednią podstawę polskiej wersji.

Utwory, które nastręczyły tego typu problemów, można podzielić na trzy grupy. Najmniej kłopotliwa była ta, w której zarówno utwór źródłowy, jak i utwór z nim powiązany (i stanowiący podstawę przekładu polskiego)

powstał w języku francuskim i został wydany we Francji. Oczywiste jest, że polski przekład został ujęty w zestawieniu bibliograficznym, bo jego oryginał jest na pewno francuski – i nie zachodzi tu konieczność rozstrzygania, czy pozostaje nim utwór źródłowy czy utwór z nim związany. Za przykład posłużyć może polskie tłumaczenie adaptacji klasycznego utworu *Gargantua* Rabelais'go, którą w 2010 roku opracował dla młodych czytelników francuski badacz literatury dla dzieci i młodzieży Christian Poslaniec. Polski przekład tej adaptacji ukazał się rok później.

Kwestia wskazania oryginału staje się jednak konieczna, gdy jeden z utworów – źródłowy lub powiązany – nie powstał w języku francuskim i nie został wydany we Francji. Możliwe są wówczas dwie konfiguracje: w pierwszej utwór źródłowy jest francuski, a powiązany – niefrancuski, a w drugiej – odwrotnie. Przykładami pierwszej konfiguracji są tłumaczone na polski włoskie wersje bajek Perraulta i angielska adaptacja powieści Victora Hugo zatytułowana *Dzwonnik z Notre Dame: wzruszająca opowieść o średniowiecznym Paryżu*. Natomiast przykładem drugiej konfiguracji jest francuski wolny przekład autorstwa Théophile'a Gautiera powieści *Przygody barona Münchhausena*, który stał się z kolei tekstem wyjściowym dla polskiej wersji wydanej w 1951 roku, opatrzonej nazwiskiem Gautiera jako autora.

Problem rozróżnienia adaptacji od inspiracji i kwestia relacji polskiej wersji z jednym lub dwoma utworami często pozostają nierozwiązywalne ze względu na skąpość informacji podawanych przez wydawców. Nie jest jasne, jaką rolę faktycznie odgrywał polski pośrednik (Czy dokonywał „wiernego" przekładu adaptacji wykonanej przez kogoś innego? Czy sam dokonywał adaptacji na podstawie oryginalnego tekstu francuskiego? Czy może pisał tekst polski własnymi słowami, opierając się na zapamiętanych motywach tekstu francuskiego? A może jego rola była jeszcze inna?). Wobec niskiej wartości literackiej i artystycznej wielu powstałych tą drogą tekstów i ich zawiłej czasem „drogi życiowej" (niektóre utwory były wielokrotnie wykorzystywane w różnych zbiorach) skrupulatne ustalanie roli polskiego pośrednika i losów tłumaczeń poszczególnych bajek wydaje się nie mieć większego sensu, dlatego nie podjęto takich wysiłków.

W katalogach bibliotecznych utwory będące rezultatem tego typu podwójnej transpozycji traktowane są niekonsekwentnie. Czasem – co wydaje się najsensowniejsze – opatruje się je dwoma hasłami przedmiotowymi i wskazuje tym samym ich związek z dwiema literaturami. Idąc tym tropem, w niniejszej bibliografii uwzględniono polskie przekłady zarówno niefrancuskich wersji utworów francuskich, jak i francuskich wersji

utworów niefrancuskich, ponieważ jedne i drugie stanowią pewną formę obecności literatury francuskiej w Polsce. Podobnie jak w przypadku adaptacji „jednostopniowych" uwzględnione zostały tylko te teksty, w których w wyraźny sposób sygnalizowano związek z francuskim tekstem źródłowym lub powiązanym[12].

2. ZASIĘG CHRONOLOGICZNY I GEOGRAFICZNY

Uwzględniony przedział chronologiczny otwiera rok 1918, kiedy Polska odzyskała suwerenność i ponownie zaczęła funkcjonować jako kraj o własnej państwowości. Diametralnie różny kontekst polityczno-historyczny sprawia, że przekłady francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży w niepodległej Polsce zasługują na uwagę, bo choć straciły wiodącą pozycję, to jednak pozostały integralną częścią polskiego systemu literackiego dla niedorosłych. Cezura końcowa – rok 2014 – wynika natomiast z tego, że był on ostatnim rokiem, za który w czasie opracowywania danych dostępne były informacje Biblioteki Narodowej zawarte w „Ruchu Wydawniczym w Liczbach", stanowiącym jedno z ważniejszych źródeł *Stu lat przekładów dla dzieci i młodzieży* (zob. przyp. 1).

Zasięg geograficzny niniejszego zestawienia określają granice państwa polskiego, w obrębie których we wskazanym powyżej przedziale czasowym publikowano polskie przekłady i adaptacje francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży. W latach 1918–1944 był to obszar Rzeczpospolitej Polskiej, zwanej II Rzeczpospolitą, a po drugiej wojnie światowej, gdy mapa polityczna Europy została zmieniona – obszar określony nowymi granicami, które obowiązują do chwili obecnej.

3. ŹRÓDŁA MATERIAŁÓW DO BIBLIOGRAFII

Niniejsza bibliografia ma charakter w głównej mierze pochodny, sporządzono ją, opierając się na źródłach różnego rodzaju. Pierwszym były

---

[12] Wykluczono utwory mylnie przypisywane francuskim pisarzom. Nazwisko Perraulta pojawiało się czasem na okładkach utworów, których nie był autorem, na przykład w tłumaczonej z włoskiego adaptacji *Calineczki*.

bibliografie literatury dla dzieci i młodzieży[13], bibliografie literatury tłumaczonej[14], bibliografie poszczególnych wydawnictw[15] oraz poszczególnych autorów[16]. Bibliografie obejmujące książki wydane w Polsce przed pierwszą wojną światową okazały się użyteczne przy śledzeniu najdawniejszych polskich losów wielu francuskich utworów[17]. Drugim źródłem opisów były tradycyjne, elektroniczne i zdigitalizowane katalogi biblioteczne, przede wszystkim Biblioteki Narodowej i Muzeum Książki Dziecięcej w Warszawie, ale także Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, zawartość Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego NUKAT[18], katalogu WorldCat[19] oraz katalogów bibliotek uniwersyteckich i miejskich. W przypadku książek najnowszych pomocne były również strony internetowe poszczególnych wydawnictw. Wiele nieujętych w żadnych katalogach ani bibliografiach książek opisano z autopsji.

Zestawienie, które powstało na podstawie licznych źródeł i nakładem dużego wysiłku, zapewne mimo wszystko nie jest kompletne. Okresami

---

[13] *Książki dla bibliotek*, t. 2, dz. cyt.; *Bibliografia literatury dla dzieci 1945–1960*, oprac. A. Łasiewicka, F. Neubert, dz. cyt.; *Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży 1918–1939*, oprac. B. Krassowska, A. Grefkowicz, dz. cyt.

[14] J. Wnęk, *Polskie przekłady literatury zagranicznej 1918–1939*, Kraków 2006; *Bibliografia literatury tłumaczonej na język polski wydanej w latach 1945–1976*, t. I–II, red. S. Bębenek i in., Warszawa 1977–1978; *Bibliografia literatury tłumaczonej na język polski. 1977–1980*, t. III, red. S. Bębenek i in., Warszawa 1983.

[15] B. Żynda, *Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895–1969. W 75-lecie działalności wydawniczej*, Poznań 1970; H. Mortkowicz-Olczakowa, *Pod znakiem kłoska*, Warszawa 1962.

[16] W. Łachaciński, A. Zydorczak, *Bibliografia polskich przekładów utworów Juliusza Verne'a*, Pruszków 1998. Bibliografia ta jest kontynuowana i uzupełniana on-line (*Bibliografia polskich wydań utworów Juliusza Verne'a*, <http://verne.bbo.pl/bibliografia/>) przez Andrzeja Zydorczaka, wiceprezesa Polskiego Towarzystwa Juliusza Verne'a.

[17] Wśród nich można wymienić przede wszystkim następujące wykazy: W. Łachaciński, A. Zydorczak, *Bibliografia polskich przekładów utworów Juliusza Verne'a*, dz. cyt.; E. Boczar, *Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży. Wiek XIX. Literatura polska i przekłady*, Warszawa 2010; *Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży 1901–1917. Literatura polska i przekłady*, oprac. A. Grefkowicz i in., Warszawa 2005; *Bibliografia polska* opracowana przez Karola i Stanisława Estreicherów; *Bibliografia polska 1901–1939*, udostępniana przez Bibliotekę Narodową i będąca kontynuacją dzieła Estreicherów.

[18] Dostęp on-line: <http://katalog.nukat.edu.pl/search/query?theme=nukat>.

[19] Dostęp on-line: <https://www.worldcat.org/>.

szczególnie trudnymi, jeśli chodzi o katalogowanie opublikowanych przekładów, okazały się dwudziestolecie międzywojenne (ze względu na zniszczenie w zawierusze wojennej wielu książek oraz spisów bibliograficznych opracowywanych dla tego okresu), lata 90. XX wieku (ze względu na chaos na rynku wydawniczym i niestosowanie się niektórych wydawców do wymogu przesyłania egzemplarza obowiązkowego) oraz lata najnowsze (ze względu na obfitość oferty i – ponownie – niestosowanie się niektórych wydawców do wymogu przesyłania egzemplarza obowiązkowego). Jednak mimo ewentualnych braków zestawienie daje na tyle kompletny obraz obecności francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży w Polsce, by móc stać się wiarygodną podstawą dalszych analiz.

4. OPIS BIBLIOGRAFICZNY

Podstawą do sporządzenia opisów była norma PN-N-01152-1:1982. *Opis bibliograficzny. Książki* oraz PN-N-01152-1/A1:1997. *Opis bibliograficzny. Książki (Zmiana A1)*[20]. Przyjęto drugi stopień szczegółowości opisu. Opisy uzupełniono o hasło osobowe oraz tytuł i rok wydania oryginału. Mają zatem następującą budowę:

NAZWISKO, Imię lub Pseudonim [właśc. Imię Nazwisko] (ur.–zm.)

Tytuł utworu oryginalnego, data pierwszego wydania

Lp. Tytuł właściwy książki jednotomowej lub wielotomowej : dodatek do tytułu / oznaczenie odpowiedzialności. – Numer wydania. – Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. – Opis fizyczny. – (Tytuł serii)

Uwagi

ISBN

[20] W stosunku do postanowień normy zrobiono wyjątek, rozwijając w strefie oznaczenia odpowiedzialności imiona i nazwiska twórców, o ile udało się je ustalić autorce bibliografii. Wszystkie dane pochodzące od autorki zapisano w nawiasach kwadratowych.

Każde uwzględnione polskie wydanie opatrzono liczbą porządkową. Zastosowano numerację ciągłą. Umożliwia to łatwe sytuowanie elementów wyszczególnionych w indeksach.

W przypadku opisów pochodzących ze źródeł bibliograficznych i katalogowych ich zawartość ujednolicono zgodnie z opisywanymi wcześniej normami. W przypadku książek opisywanych z autopsji zawarte w opisie dane przejmowano z opisywanego dokumentu w niezmienionej postaci i – jeśli była taka konieczność – uzupełniano o dodatkowe informacje interpretujące te dane. Zachowano pisownię oryginalną (np. Marja, Indye). Jedynie nazwy wydawnictw zostały skrócone (zob. Wykaz skrótów nazw wydawnictw).

W strefie uwag podano – w miarę możliwości – tytuły poszczególnych utworów składających się na wydane w formie książkowej zbiory krótszych utworów. Dotyczy to w szczególności najpopularniejszych pisarzy (np. Alphonse Daudet, Jean de La Fontaine, Charles Perrault, Jules Verne), których twórczość może stanowić przedmiot analiz innych badaczy.

W strefie tej podano także informacje dotyczące adaptacji i drogi ich docierania do Polski. Uwzględniono zarówno „jednostopniowe" polskie adaptacje utworów francuskich (ADAPT. FR►PL), jak i adaptacje „dwustopniowe", czyli polskie tłumaczenia francuskich adaptacji utworów francuskich (ADAPT. FR►FR►PL) i niefrancuskich (ADAPT. NFR►FR►PL) oraz niefrancuskich adaptacji utworów francuskich (ADAPT. FR►NFR►PL). W trzech ostatnich przypadkach podano – w miarę możliwości – tytuł podstawy polskiego przekładu oraz rok jej wydania (np.: podst. wyd. pol. 20 000 leagues under the sea, 1998).

Ponieważ celem bibliografii było oszacowanie obecności francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży udostępnianej za pośrednictwem przekładów i adaptacji przez polskich wydawców po 1918 roku, w wykazie uwzględniono wszystkie polskie edycje poszczególnych utworów francuskich, które udało się zidentyfikować. Każde wydanie ma odrębny numer porządkowy, nawet jeśli nie różni się wcale lub różni się nieznacznie od wydania poprzedniego.

Informacje o kolejnych najbardziej zbliżonych edycjach podawano w sposób skrócony, stosując odsyłacz *Zob. poz.*, po którym sygnalizowano różnice istniejące między poszczególnymi zbliżonymi wydaniami. Należy podkreślić, że na skracanie opisów zdecydowano się wyłącznie dla oszczędności miejsca, nie służy ono natomiast grupowaniu poszczególnych wydań, np. ze względu na autorstwo przekładów (które publikowane były

często przez różnych wydawców, w różnych okresach, a dodatkowo ustalenie autorstwa wielu przekładów anonimowych wymagałoby odrębnych badań, np. z zastosowaniem metod stylometrii).

5. UKŁAD

Wykaz został sporządzony w układzie alfabetycznym haseł autorskich autorów oryginałów. W przypadku braku autora oryginału przyjęto za podstawę porządkowania nazwiska innych osób współodpowiedzialnych za powstanie książki. Zdecydowano się na taki zabieg ze względu na częstą w literaturze dziecięco-młodzieżowej współtwórczą rolę ilustratorów. Zapis wszystkich imion i nazwisk, pseudonimów twórców oryginałów francuskich oraz daty urodzin i śmierci podano zgodnie z zapisem przyjętym w katalogu Bibliothèque nationale de France. W przypadku, gdy autorami opisywanej książki były dwie osoby lub więcej, opis znajduje się pod nazwiskiem pierwszej podanej w książce osoby. Nazwiska drugiego i kolejnych autorów zostały uwzględnione w indeksie autorskim. Tłumaczenia opublikowanych pierwotnie we Francji utworów nieznanych autorów opisano na końcu zestawienia pod hasłem „Autor nieznany".

Zbiory zawierające wyłącznie utwory pierwotnie opublikowane we Francji opisano pod nazwiskiem autora pierwszego utworu. Zbiory zawierające oprócz utworów pierwotnie opublikowanych we Francji również inne utwory opisano na końcu zestawienia pod hasłem „Antologie" z wyszczególnieniem stanowiących przedmiot zainteresowania utworów francuskich w strefie uwag. Sytuacja taka dotyczy trzech zbiorów zawierających łącznie pięć utworów francuskich. Wyjątkiem od tej reguły są zbiory zawierające utwory La Fontaine'a i Charles'a Perraulta, których opisy zamieszczono pod nazwiskami obu twórców.

Tłumaczenia francuskich i niefrancuskich adaptacji utworów francuskich oraz adaptacje polskie opisano pod nazwiskiem autora francuskiego utworu źródłowego. Natomiast tłumaczenia francuskich adaptacji niefrancuskich utworów źródłowych opisano pod nazwiskiem francuskiego adaptatora, ponieważ to istnienie francuskich adaptacji zdecydowało o umieszczeniu ich tłumaczeń w zestawieniu. Nazwiska wszystkich twórców oraz tytuły zostały uwzględnione w indeksach autorskim i tytułowym. Z uwagi na to, że granica między przekładem a adaptacją jest płynna, adaptacje nie zostały – jako grupa – wyodrębnione.

W obrębie poszczególnych autorów uszeregowano w kolejności chronologicznej rosnącej tytuły oryginalnych utworów, których przekłady ukazały się w Polsce w latach 1918–2014. Jeżeli w tym samym roku ukazało się więcej dzieł danego autora, przyjęto porządek alfabetyczny. Liczne brakujące tytuły oryginalne w miarę możliwości uzupełniono. Tytuły oryginałów, których nie udało się ustalić, oznaczono jako „Oryginał nieustalony".

Ze względu na retrospektywny charakter bibliografii dla każdego utworu oryginalnego podano w kolejności chronologicznej rosnącej jego kolejne polskie wydania. Jeśli w tym samym roku ukazało się więcej wydań, poszczególne opisy uporządkowano alfabetycznie – dotyczy to również opisów skróconych z zastosowaniem odsyłacza *Zob. poz.*

6. INDEKSY

Bibliografię uzupełniają trzy indeksy. We wszystkich indeksach pozycje indeksowe uszeregowano alfabetycznie według alfabetu polskiego z dodaniem liter q, v, x, biorąc pod uwagę wyłącznie polskie znaki diakrytyczne. Indeks autorski obejmuje nazwy autorów, ilustratorów, tłumaczy i innych współtwórców dzieł wskazanych w opisach bibliograficznych zarówno w strefie oznaczenia odpowiedzialności, jak i w strefie uwag. Wskaźnik cyfrowy podano przy pseudonimie, jeśli jest on bardziej znany niż prawdziwe nazwisko, wychodząc z założenia, że tam będzie go poszukiwał użytkownik niniejszej bibliografii. Od wykrytego nazwiska sporządzono wówczas odsyłacz do pseudonimu (ma to zastosowanie głównie w przypadku francuskich twórców). W pozostałych przypadkach pseudonimy odsyłają do właściwej formy nazwiska. Jeżeli w opisach pojawiały się różne warianty nazwisk (błędne lub różniące się pisownią) podano je po właściwej formie w nawiasie okrągłym, o ile obydwie formy występowały bezpośrednio obok siebie w szeregu alfabetycznym. W przeciwnym wypadku wprowadzono odpowiednie odsyłacze. Wersalikami zapisano nazwiska autorów, mających w wykazie odrębne hasła osobowe.

Indeks serii wydawniczych obejmuje informacje o wszystkich seriach, w ramach których opublikowano zarejestrowane materiały. W przypadku identycznych tytułów serii publikowanych przez różnych wydawców dla rozróżnienia w nawiasach kwadratowych podano nazwę wydawcy.

Indeks tytułowy zawiera tytuły dzieł oryginalnych i tłumaczonych, a także wskazane w strefie uwag tytuły dzieł współwydanych

i współoprawnych. Ponieważ wszystkie warianty tytułów tłumaczonego dzieła zostały zgrupowane w zrębie głównym bibliografii pod tytułem oryginalnym, w indeksie tytułowym zrezygnowano z tworzenia odsyłaczy uzupełniających do różnych wariantów tytułu jednego dzieła. W szeregowaniu pozycji bibliograficznych nie bierze się pod uwagę rodzajników występujących na początku tytułów. Dla przejrzystości zapisu zdecydowano się przenieść je na koniec tytułu. W przypadku tytułów, które mogłyby budzić wątpliwości co do autorstwa, w nawiasach okrągłych podano oznaczenie odpowiedzialności.

* * *

Niniejsza bibliografia może stanowić użyteczne narzędzie dla wszystkich badaczy, których interesuje literatura dla młodych czytelników, historia tłumaczeń lub recepcja wydawnicza literatur obcych w Polsce. Przydatna będzie zarówno dla księgoznawców, jak i dla filologów – przekładoznawców, literaturoznawców i językoznawców – głównie romanistów, ale nie tylko.

LITERATURA PRZEDMIOTU

Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży 1918–1939. Literatura polska i przekłady, oprac. B. Krassowska, A. Grefkowicz, Warszawa 1995.

Bibliografia literatury dla dzieci 1945–1960: przekłady, adaptacje, oprac. A. Łasiewicka, F. Neubert, Warszawa 1971.

Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży 1901–1917. Literatura polska i przekłady, oprac. A. Grefkowicz i in., Warszawa 2005.

Bibliografia literatury tłumaczonej na język polski wydanej w latach 1945–1976, t. I–II, red. S. Bębenek i in., Warszawa 1977–1978.

Bibliografia literatury tłumaczonej na język polski. 1977–1980, t. III, red. S. Bębenek i in., Warszawa 1983.

Bibliografia polskich wydań utworów Juliusza Verne'a, <http://verne.bbo.pl/bibliografia/> (dostęp 1 stycznia 2018).

Boczar E., *Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży. Wiek XIX. Literatura polska i przekłady*, Warszawa 2010.

Dawidowicz-Chymkowska O., *Uwagi wstępne*, „Ruch Wydawniczy w Liczbach" 2013, nr LIX, s. 5–23.

Dictionnaire du livre de jeunesse. La littérature d'enfance et de jeunesse en France, red. I. Nières-Chevrel, J. Perrot, Paryż 2013.

Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/literatura;3933197.html> (dostęp 1 stycznia 2018).

Frycz S., *Dzieci i Młodzież – Rodzice – Wychowawcy – Nauczyciele – Szkoła w zwierciadle literatury pięknej. Bibljografja polska*, Poznań 1931.

Gorzechowska M., Ostromęcka J., *Katalog podstawowy książek dla bibliotek powszechnych*, Warszawa 1922.

Katalog centralny WorldCat, <https://www.worldcat.org/> (dostęp 1 stycznia 2018).

Książki dla bibliotek, t. 2: *Literatura dla dzieci i młodzieży*, oprac. W. Dąbrowska, L. Opławska, K. Sekierycz, Warszawa 1959.

Łachaciński W., Zydorczak A., *Bibliografia polskich przekładów utworów Juliusza Verne'a*, Pruszków 1998.

Mały słownik literatury dla dzieci i młodzieży, red. K. Kuliczkowska, I. Słońska, Warszawa 1964.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, *Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych przez komisję oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej przy MWRiOP w latach od 1923 do 1928*, Warszawa 1929.

Mortkowicz-Olczakowa H., *Pod znakiem kłoska*, Warszawa 1962.

Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny, <http://katalog.nukat.edu.pl/search/query?theme=nukat> (dostęp 1 stycznia 2018).

Słownik terminów literackich, red. S. Sierotwiński, Wrocław i in. 1986.

Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej, red. B. Tylicka, G. Leszczyński, Wrocław i in. 2002.

Strona internetowa wydawnictwa Hemma, <http://www.hemma.be/credits> (dostęp 1 stycznia 2018).

Wnęk J., *Polskie przekłady literatury zagranicznej 1918–1939*, Kraków 2006.

Woźniak M., *Jak to z* Kotem w butach *było. Baśnie Charles'a Perraulta w przekładzie i w adaptacji Hanny Januszewskiej*, „Przekładaniec" 2009, nr 22–23, s. 59–79.

Żynda B., *Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895–1969. W 75-lecie działalności wydawniczej*, Poznań 1970.

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW

? – informacja niepotwierdzona
adapt. – adaptacja
ADAPT. FR►FR►PL – przekład na polski wykonany z francuskiej adaptacji utworu francuskiego
ADAPT. FR►NFR►PL – przekład na polski wykonany z niefrancuskiej adaptacji utworu francuskiego
ADAPT. FR►PL – polska adapacja utworu francuskiego
ADAPT. NFR►FR►PL – przekład na polski wykonany z francuskiej adaptacji utworu niefrancuskiego
anonim. – anonimowy(-wa)
aut. – autor(ka)
autoryz. – autoryzowany
b.d. – brak daty wydania
b.m. – brak miejsca wydania
b.w. – brak wydawcy
BN – katalog Biblioteki Narodowej w Warszawie
cop. – copyright
dr. – druk
fr. – francuski
grzb. – grzbiet
il. – ilustrował(a), ilustracje, ilustrator(ka)
jęz. – język
k. – karta
kor. – korekta
nr – numer
obwol. – obwoluta
okł. – okładka

oprac. – opracowanie, opracował(a)
oryg. – oryginał
podst. – podstawa
pol. – polski(e)
popr. – poprawione
poprz. – poprzednie
posł. – posłowie
poszerz. – poszerzone
poz. – pozycja
przedm. – przedmowa
przekł. – przekład
przeł. – przełożył(a)
przer. – przerobił(a)
przyp. – przypisy
pseud. – pseudonim
red. – redakcja
ryc. – ryciny
rys. – rysunki, rysował(a)
s. – strona
scen. – scenariusz
T., t. – tom(y)
tabl. – tablica, tablice
tł. – tłumaczył(a), tłumaczenie, tłumacz(ka)
ur. – urodzony(-na)
uzup. – uzupełnione
właśc. – właściwie, właściwe
wyd. – wydanie
wydaw. – wydawnictwo
zdj. – zdjęcia
zil. – zilustrował(a)
zm. – zmarł(a)
zob. – zobacz
zred. – zredagował(a)
[ ] – dane zaczerpnięte spoza karty tytułowej lub spoza książki. W odniesieniu do liczby kart lub stron oznacza brak liczbowania.

WYKAZ SKRÓTÓW NAZW WYDAWNICTW

Ajaks – Oficyna Wydawnicza Ajaks
Albatros A. Kuryłowicz – Wydawnictwo Albatros Andrzej Kuryłowicz
BGW – Polska Oficyna Wydawnicza BGW
Czytelnik – Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik
Debit – Wydawnictwo Debit Anna i Witold Wodziczko
Egros – Agencja Wydawnicza Egros
Elipsa – Agencja Elipsa
Foksal – Grupa Wydawnicza Foksal
Greg – Wydawnictwo Greg
IBIS – Wydawnictwo IBIS
Iskry – Państwowe Wydawnictwo Iskry
J. Przeworski – Księgarnia i Wydawnictwo J. Przeworskiego; Wydawnictwo J. Przeworskiego
KAW – Krajowa Agencja Wydawnicza
Książnica-Atlas – Książnica-Atlas Zjednoczone Zakłady Kartograficzne i Wydawnicze T.N.S.W.
M. Bodek – Księgarnia Dra Maksymiliana Bodeka
Martel – Martel Wydawnictwo i Dystrybucja Książek
Muza – Warszawskie Wydawnictwo Literackie Muza
Nasza Księgarnia – Instytut Wydawniczy Nasza Księgarnia; Państwowe Wydawnictwo Literatury Dziecięcej Nasza Księgarnia; Wydawnictwo Nasza Księgarnia
Olesiejuk – Wydawnictwo Olesiejuk
Olesiejuk-Inwestycje – Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk – Inwestycje

Oświata – Wydawnictwo Oświata Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych
P. Skokowski – Wydawnictwo Paweł Skokowski
Pax – Instytut Wydawniczy Pax
PIW – Państwowy Instytut Wydawniczy
PTJV – Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a
PWW – Philip Wilson Warsaw
Ruch – Biuro Wydawnicze Ruch
Siedmioróg – Wydawnictwo Siedmioróg
Skrzat – Księgarnia Wydawnictwo Skrzat Stanisław Porębski
Somix – Firma Wydawnicza Somix
W.A.B. – Wydawnictwo W.A.B.
Wydaw. św. Wojciech – Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha. Wydawnictwo św. Wojciech
Zielona Sowa – Wydawnictwo Zielona Sowa
Znak – Społeczny Instytut Wydawniczy Znak

BIBLIOGRAFIA POLSKICH PRZEKŁADÓW I ADAPTACJI FRANCUSKIEJ LITERATURY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY WYDANYCH W LATACH 1918–2014

AIMARD, Gustave (1818–1883)

Les trappeurs de l'Arkansas, 1858

1. Traperzy Arkanzasu : powieść / Gustave Aimard. – Warszawa : skł. gł. Polska Składnica Pomocy Szkolnych, 1926. – 148, [1] s. ; 25 cm. – (Biblioteka Powieściowa Panteon ; R. 1 T. 1)

La Fièvre d'or, 1860

2. Gorączka złota : powieść / Gustave Aimard. – Warszawa : skł. gł. Polska Składnica Pomocy Szkolnych, 1926. – 120, [1] s. ; 25 cm. – (Biblioteka Powieściowa Panteon ; R. 1 T. 2)

ALADJIDI, Virginie (1971–)

Pourquoi je dors?, 2008

3. Dlaczego chce mi się spać? / na podst. oryg. scen. Yvonnicka Dugasta adapt. Virginie Aladjidi ; [tł. Edyta Wielgosz]. – Warszawa : Media Service Zawada, cop. 2010. – 27, [5] s. : il. kolor. ; 18×20 cm. – (Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała ; 2) (Mini Mini Poleca)

ISBN 978-83-7550-389-0

Pourquoi je fais pipi?, 2008

4. Dlaczego chcę siusiu? / na podst. scen. Martina Brossolleta ; adapt. Virginie Aladjidi ; [tł. Edyta Wielgosz]. – Warszawa : Media Service Zawada, cop. 2010. – 27, [5] s. : il. kolor. ; 18×20 cm. – (Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała ; 4) (Mini Mini Poleca)

ISBN 978-83-7550-391-3

Pourquoi je mange de tout?, 2008

5. Dlaczego jem? / na podst. oryg. scen. Yvonnicka Dugasta adapt. Virginie Aladjidi ; [tł. Edyta Wielgosz]. – Warszawa : Media Service Zawada, 2009. – 27, [5] s. : il. kolor. ; 18×20 cm. – (Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała ; 1) (Mini Mini Poleca)

ISBN 978-83-7550-325-8

Pourquoi j'ai mal?, 2008

6. Dlaczego mnie boli? / na podst. scen. Stéphane'a Carrié ; adapt. Virginie Aladjidi ; [tł. Edyta Wielgosz]. – Warszawa : Media Service Zawada, cop. 2010. – 27, [5] s. : il. kolor. ; 18×20 cm. – (Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała ; 6) (Mini Mini Poleca)

ISBN 978-83-7550-481-1 ; 978-83-7550-324-1

Pourquoi je dois me laver?, 2009

7. Dlaczego muszę się myć? / na podst. scen. Nicolasa Simonina ; adapt. Virginie Aladjidi ; [tł. Edyta Wielgosz]. – Warszawa : Media Service Zawada, 2010. – 27, [5] s. : il. kolor. ; 18×20 cm. – (Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała ; 5) (Mini Mini Poleca)

ISBN 978-83-7550-392-0

Pourquoi je perds mes dents?, 2009

8. Dlaczego wypadają mi zęby? / na podst. oryg. scen. Yvonnicka Dugasta adapt. Virginie Aladjidi ; [tł. Edyta Wielgosz]. – Warszawa : Media Service Zawada, cop. 2010. – 27, [5] s. : il. kolor. ; 18×20 cm. – (Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała ; 3) (Mini Mini Poleca)

ISBN 978-83-7550-390-6

ALEMAGNA, Beatrice (1973–)

Mon amour, 2002

9. Mój ukochany / Beatrice Alemagna ; przeł. Natalia Gowin. – Warszawa : Nasza Księgarnia, cop. 2006. – [27] s. : il. kolor. ; 28 cm
ISBN 83-10-11119-3

ALLORGE, Henri (1878–1938)

Ciel contre terre, 1924

10. Walka światów / Henri Allorge ; autoryz. przekł. Włodzimierza Topolińskiego ; z 5 ryc. S[tefana] Norblina. – Lwów ; Warszawa : Książnica-Atlas, 1928. – [4], 166 s. ; 21 cm. – (Bibljoteka Iskier ; 16)

ALMÉRAS, Arnaud (1967–)

Barbichu et la machine à fessées, 1992

11. Brodacz i maszyna do bicia / Arnaud Alméras ; il. Jean-François Martin ; przekł. Józef Waczków. – Wrocław : Siedmioróg, 1999. – 29, [3] s. : il. kolor. ; 20 cm. – (Ja Już Czytam! ; 5)
Dla dzieci w wieku od 6 do 8 lat
ISBN 83-7162-513-8

AMELIN, Michel (1955–)

Mon papa le roi, 1995

12. Mój tata król / Michel Amelin ; [il.] Colette Camil ; [tł. Joanna Woyciechowska]. – Warszawa : Muchomor, cop. 2007. – 29 s. : il. kolor. ; 23 cm. – (Opowieści Muchomora)
ISBN 978-83-89774-26-2

Train d'enfer, 1995

13. Piekielny pociąg / Michel Amelin ; il. Christophe Durual ; przekł. Barbara Janicka. – Wrocław : Siedmioróg, 1998. – 157, [2] s. : il. ; 21 cm. – (Czarny Księżyc) (Seria Dreszczowców ; 1)
ISBN 83-7162-497-2

14. *Zob. poz. 13* 1999. – 157, [1] s. : il. ; 21 cm
Kryminał od 12 lat

Le bourreau de mon cœur, 2000

15. Mój uwodziciel / Michel Amelin ; przeł. Iwona Puchalska. – Kraków : Zielona Sowa, 2006. – 92, [3] s. ; 18 cm. – (Ty + Ja = [znak serca])
ISBN 83-7435-177-2 ; 978-83-7435-177-5

Le garçon d'à côté, 2000

16. Chłopak z sąsiedztwa / Michel Amelin ; przeł. Iwona Puchalska. – Kraków : Zielona Sowa, cop. 2008. – 94, [2] s. ; 18 cm. – (Ty + Ja = [znak serca])
ISBN 978-83-7435-876-7

Rendez-vous sur la Côte d'amour, 2000

17. Spotkanie na Wybrzeżu Miłości / Michel Amelin ; przeł. Iwona Puchalska. – Kraków : Zielona Sowa, 2006. – 95, [2] s. ; 18 cm. – (Ty + Ja = [znak serca])
12–16 lat
ISBN 83-7435-151-9 ; 978-83-7435-151-5

AMIOT, Karine-Marie (1974–)

24 histoires pour attendre Noël avec les tout-petits, 2003

18. 24 dni do Wigilii : jak ciekawie spędzić ten czas / Karine-Marie Amiot, [il.] Laurence Cleyet-Merle ; tł. Ewa Ziółkowska-Darmas. – Ożarów Mazowiecki : Olesiejuk, cop. 2010. – 53, [1] s. : il. kolor. ; 20 cm
ISBN 978-83-7626-963-4

ANDERSON, Eli [właśc. Thierry Serfaty] (1967–)

Oscar Pill 1 : La révélation des Médicus, 2010

19. Oskar Pill i Zakon Medykusów / Eli Anderson ; przeł. Joanna Wysocka. – Warszawa : W.A.B., 2011. – 527, [9] s. ; 21 cm. – (Oskar Pill ; 1)

ISBN 978-83-7747-556-0

Oscar Pill 2 : Les deux royaumes, 2010

20. Dwa królestwa / Eli Anderson ; przeł. Joanna Wysocka. – Warszawa : W.A.B., 2012. – 532, [4] s. ; 21 cm. – (Oskar Pill ; 2)

ISBN 978-83-7747-674-1

ARROU-VIGNOD, Jean-Philippe (1958–)

Une famille aux petits oignons : histoires des Jean-Quelque-Chose, 2009

21. Jaśki / Jean-Philippe Arrou-Vignod ; il. Dominique Corbasson ; przeł. Joanna Schoen. – Kraków : Znak, 2010. – 389, [1] s. : il. ; 22 cm

U góry okł. : Nowi kumple Mikołajka

ISBN 978-83-240-1450-7

22. *Zob. poz. 21* Wyd. 2. – 2013. – (Książka do Plecaka) (Znak Emotikon)

ISBN 978-83-240-1996-0

Enquête au collège, 2012

23. Pepe i spółka / Jean-Philippe Arrou-Vignod ; il. Serge Bloch ; przeł. Magdalena Talar. – Kraków : Znak, 2014. – 345, [1] s. : il. ; 21 cm. – (Znak Emotikon)

ISBN 978-83-240-2884-9

Enquête au collège : intégrale 2, 2013

24. Pepe i spółka znowu na tropie / Jean-Philippe Arrou-Vignod ; il. Serge Bloch ; przeł. Magdalena Talar. – Kraków : Znak, 2014. – 352, [1] s. : il. ; 21 cm. – (Znak Emotikon)

ISBN 978-83-240-2964-8

La cerise sur le gâteau, 2013

25. Jaśki : repeta / Jean-Philippe Arrou-Vignod ; il. Dominique Corbasson ; przeł. Joanna Schoen. – Kraków : Znak, 2014. – 191, [2] s. : il. ; 22 cm. – (Znak Emotikon)
ISBN 978-83-240-2911-2

ASSOLLANT, Alfred (1827–1886)

Les aventures merveilleuses, mais authentiques du capitaine Corcoran, 1867

26. Przyjaciółka kapitana : powieść egzotyczna / Alfred Assolant [mylnie]. – Warszawa : Księgarnia Towarzystwa Szkoły Ludowej, 1928. – 105 s. ; 25 cm

27. Przygody kapitana Korkorana / A. Assolant [mylnie] ; tł. z fr. M. Wielicki [pseud.]. – Warszawa : Ciekawa Lektura, 1936. – 222, [2] s. ; 19 cm

28. Niezwykłe choć prawdziwe przygody kapitana Korkorana / Alfred Assollant ; tł. Janina Zielonko ; [il. Janusz Grabiański ; wstęp anonim.]. – Warszawa : Iskry, 1961. – 257, [3] s., [8] k. tabl. : il. ; 20 cm

29. *Zob. poz. 28* Wyd. 2. – 1964. – 251, [5] s., [8] k. tabl. : il. ; 18 cm

30. *Zob. poz. 28* Wyd. 3. – 1969. – 249, [3] s., [8] k. tabl. ; 23 cm

31. *Zob. poz. 28* Wyd. 4. – 1975. – 217, [3] s., 8 s. tabl. ; 20 cm

32. *Zob. poz. 28* [Il. na wkładce Janusza Grabiańskiego ; przedm. Zofia Wasilowa]. – Wyd. 2 [właśc. 5 w tej ed.]. – 1979. – 199, [1] s., [2] k. il. kolor. ; 20 cm
ISBN 83-207-0041-8

33. Niezwykłe choć prawdziwe przygody kapitana Korkorana / Alfred Assollant ; przeł. Janina Zielonko ; [il. na okł. i w tekście Stanisław Rozwadowski]. – Wyd. 1 w tej ed. – Gdańsk : Graf, 1991. – 177, [2] s. : il. ; 21 cm
ISBN 83-85130-82-9

AUBRÉE, Christine

Magie noire au collège, 1997

34. Czarna magia w szkole / Christine Aubrée ; il. Stanislas Barthélémy ; przekł. Barbara Tylicka. – Wrocław : Siedmioróg, 1998. – 85, [3] s. : il. ; 21 cm. – (Czarny Księżyc) (Seria Dreszczowców ; 2)
Fantasy od 10 lat
ISBN 83-7162-498-0

34a. *Zob. poz. 34* 2000

AUBRY, Cécile [właśc. Anne-José Bénard] (1928–2010)

Belle et Sébastien, 1965

35. Bella i Sebastian / Cécile Aubry ; przeł. Katarzyna Witwicka ; il. Mieczysław Majewski. T. 1–2. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 1975. – 2 t. (229, [3] s. ; 289, [3] s.) ; 20 cm

36. *Zob. poz. 35* Wyd. 2. – 1987. – 2 t. (238, [2] s. ; 301, [3] s.) : il ; 17 cm
ISBN 83-10-09166-4

37. Bella i Sebastian / Cécile Aubry ; przeł. Katarzyna Witwicka ; il. Mieczysław Kwacz. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 1994. – 2 t. w 1 wol. (294, [2] s.) : il. ; 20 cm. – (Seria Odlotowa)
ISBN 83-10-09166-4

38. *Zob. poz. 37* 1997. – (Nasi Bracia Mniejsi)
ISBN 83-10-10102-3

39. *Zob. poz. 37* 1999. – (Nasi Bracia Mniejsi)
ISBN 83-10-10440-5

40. *Zob. poz. 37* 2000. – (Nasi Bracia Mniejsi)
ISBN 83-10-10605-X

Tej autorki zob. też poz. 1354, 1355

AUCLAIR, Marcelle (1899–1983)

La Bonne Nouvelle annoncée aux enfants, 1953

41. Cudowny połów / Marcelle Auclair ; przeł. Tadeusz Szafrański ; [il. Witold Parzydło]. – Warszawa : Pax, 1984. – 73, [7] s. : il. ; 21 cm
ISBN 83-211-0603-X

AUDOUIN-MAMIKONIAN, Sophie (1961–)

Tara Duncan dans le piège de Magister, 2008

42. Tara Duncan w pułapce Magistra / Sophie Audouin-Mamikonian ; przeł. Marta Olszewska. – Warszawa : W.A.B., 2012. – 534, [2] s. : il. ; 21 cm
Na grzb. : 1
ISBN 978-83-7747-524-9

AULNOY, Marie-Catherine Le Jumel de Barneville (1650–1705)

Les contes des fées, 1698

43. Baśnie czarodziejskie / Marie Catherine d'Aulnoy ; przeł. z fr. [i posł.] Robert Stiller ; il. Albin Brunovský. – Warszawa : Alfa, 1987. – 190, [2] s. : il. kolor. ; 29 cm
Z tyłu : Polska edycja Baśni czarodziejskich pani d'Aulnoy, przyg. przez wydaw. ALFA, wzorowana jest na „Pavi Kral" Wyd. Mladé letá w Bratysławie z 1980 roku
Zawiera : Książę Chochli ; Księżniczka Różyczka ; Złota Gałąź ; Poczciwa myszka ; Bystrzynka Popiołek ; Fortunatka ; Szympulka
ISBN 83-7001-150-0

44. Błękitny ptak i inne baśnie / Marie-Catherine d'Aulnoy ; przeł. Barbara Grzegorzewska ; il. Krystyna Michałowska ; [wstęp Grzegorz Leszczyński]. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 2007. – 164, [4] s. : il. kolor. ; 25 cm
Zawiera : Błękitny ptak ; Piękna o złotych włosach ; Biała kotka ; Żółty karzeł ; Leśna łania ; Dobra Żaba
ISBN 978-83-10-11426-6

AVELINE, Claude (1901–1992)

Baba Diène et Morceau-de-Sucre, 1937

45. Dziwne przygody małego murzynka / Claude Aveline ; przeł. Katarzyna Witwicka ; [il. Ignacy Witz]. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 1961. – 106, [2] s. : il., err. ; 20 cm

De quoi encore? Histoires de l'éléphant, du chat, du poisson, de l'oiseau et…, 1946

46. Historyjki o lwie, o słoniu, o kotku i kilka innych jeszcze w środku / Claude Aveline ; przekł. i wiersze Ludwika Jerzego Kerna ; il. Olga Siemaszkowa. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 1957. – 41, [2] s., [8] k. tabl. : il. ; 24 cm

Zawiera : Historyjka o lwie, który lubił tylko truskawki ; Historyjka o słoniu, który chciał uchodzić za komara ; Historyjka o Białym Kotku, który był cały czarny ; Historyjka o koniu, który chciał być drewnianym koniem ; Historyjka o ptaszku, który fruwał w morzu ; Historyjka o Pchlątku, które niczego się nie bało ; Historyjka o wiewiórce, która nie różniła się niczym od innych wiewiórek

47. *Zob. poz. 46* Wyd. 2. – 1968. – 44, [4] s. ; 23 cm

Histoire de l'éléphant qui s'était fait passer pour un moustique, 1946

48. Pociąg / wybór i scen. Maciej Zimiński ; oprac. graf. Bohdan Butenko. – Warszawa : Biuro Wydawnicze Ruch, 1971. – [10] k. : il. ; 23 cm

Z utworów fr. zawiera : Historyjka o słoniu, który chciał uchodzić za komara / Claude Aveline ; tł. Ludwik Jerzy Kern

Histoire du lion qui n'aimait que les fraises, 1946

49. O lwie, który lubił tylko truskawki / Claude Aveline ; przeł. Ludwik Jerzy Kern ; il. Olga Siemaszko. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 1970. – 23, [1] s. : il. ; 23 cm. – (Moje Książeczki)

L'Arbre Tic-Tac, 1950

50. Drzewo Tik-Tak / Claude Aveline ; przeł. Ludwik Jerzy Kern ; il. Zdzisław Witwicki. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 1968. – [14] k. : il. ; 27 cm. – (Moje Książeczki)

AYMÉ, Marcel (1902–1967)

Les contes du chat perché, 1934–1946

51. Bajki kota na płocie / Marcel Aymé ; przeł. [i przedm.] Hanna Łochocka ; il. Danuta Przymanowska-Boniuk. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 1983. – 158, [2] s. : il. kolor. ; 24 cm

Zawiera : Wilk ; Kocia łapa ; Pies ; Słoń ; Kłopoty z zadaniem ; Woły ; Krowy ; Farby i portrety ; Paw ; Łabędzie

ISBN 83-10-09555-4

52. *Zob. poz. 51* Wyd. 2. – 1991

Les contes bleus du chat perché, 1963

53. Niebieskie opowieści kota ze starej wierzby / Marcel Aymé ; przeł. Elżbieta Radziwiłłowa ; [il. Paweł Pawlak]. – Wrocław : Siedmioróg, 1991. – 160, [3] s. : il. ; 21 cm. – (Zaczarowane Strony)

Zawiera : Wilk ; Jeleń i pies ; Słoń ; Kaczor i pantera ; Niedobry gąsior ; Osioł i koń ; Baran ; Łabędzie [dwie ostatnie bajki nie stanowiły części zbioru fr.]

ISBN 83-85193-67-7

Les contes rouges du chat perché, 1963

54. Czerwone opowieści kota ze starej wierzby / Marcel Aymé ; przeł. Elżbieta Radziwiłłowa ; [il. Paweł Pawlak]. – Wrocław : Siedmioróg, 1991. – 191, [4] s. : il. ; 21 cm. – (Zaczarowane Strony)

Zawiera : Kocia łapka ; Krowy ; Pies ; Farby ; Woły ; Zadanie arytmetyczne ; Paw ; Czarny kogucik ; Myszołów i wieprzek

ISBN 83-85193-28-6

BĂDESCU, Ramona (1980–)

Pomelo est bien sous son pissenlit, 2002

55. Pomelo ma się dobrze pod swoim dmuchawcem / Ramona Bădescu, [il.] Benjamin Chaud ; przeł. z fr. Katarzyna Skalska. – Poznań : Zakamarki, 2012. – [92] s. : il. kolor. ; 20 cm. – (Pomelo)

ISBN 978-83-7776-019-2

Pomelo est amoureux, 2003

56. Pomelo jest zakochany / Ramona Bădescu, [il.] Benjamin Chaud ; przeł. z fr. Katarzyna Skalska. – Poznań : Zakamarki, 2012. – [92] s. : il. kolor. ; 20 cm. – (Pomelo)
ISBN 978-83-7776-020-8

Pomelo rêve, 2004

57. Pomelo śni / Ramona Bădescu, [il.] Benjamin Chaud ; przeł. z fr. Katarzyna Skalska. – Poznań : Zakamarki, 2013. – [92] s. : il. kolor. ; 20 cm. – (Pomelo)
ISBN 978-83-7776-041-3

Pomelo se demande, 2006

58. Pomelo się zastanawia / Ramona Bădescu, [il.] Benjamin Chaud ; przeł. z fr. Katarzyna Skalska. – Poznań : Zakamarki, 2014. – [92] s. : il. kolor. ; 21 cm. – (Pomelo)
ISBN 978-83-7776-059-8

Pomelo et les contraires, 2011

59. Pomelo i przeciwieństwa / Ramona Bădescu, [il.] Benjamin Chaud ; przeł. z fr. Katarzyna Skalska. – Poznań : Zakamarki, 2013. – [122] s. : il. kolor. ; 17×16 cm. – (Pomelo)
ISBN 978-83-7776-021-5

Pomelo et les couleurs, 2011

60. Pomelo i kolory / Ramona Bădescu, [il.] Benjamin Chaud ; przeł. z fr. Katarzyna Skalska. – Poznań : Zakamarki, 2014. – [122] s. : il. kolor. ; 17×16 cm. – (Pomelo)
ISBN 978-83-7776-060-4

BALL-SIMON, Danièle (1961–)

Coralie fait du roller, 2000 ; Coralie et le colis fragile, 1995 ; Coralie découvre l'Écosse, 1996 ; Coralie est amoureuse, 1985

61. Martusia w szkole i na wakacjach / [il. Pierre Couronne ; tekst Danièle Ball-Simon ; tł. Patrycja Zarawska]. – Bielsko-Biała : Debit, cop. 2001. – [66] s. : il. kolor. ; 26 cm. – (Martusia)